

Közeleti Hírmondó

2015/3 negyedév

Felelős kiadó: Náraieért Egyesület

megjelenik 500 példányban

Szerkesztették: Marton Melinda, Molnárné Németh Emma, Horváth Szabolcs, Németh Tamás
Felelős kiadó: Náraieért Egyesület • www.kozeletihirmondo.gpinet.hu

Májusfaállítás és -döntés

A hagyományoknak megfelelően idén is állt májusfa Náraiban. Ez a természet újjászületésének szimbóluma, az ifjúság tavaszi szokásainak Európa-szerte ismert szimbolikus kelléke. Régen – s néhol még ma is – a májusfát csoportba szerveződve állították a legények a lányoknak, akiknek ez nagy megtiszteltetés volt. Magas, sudár fák voltak erre alkalmasak, melyeket a kerítésoszlophoz rögzítettek éjjel vagy kora hajnalban. Általában színes szalagokkal, itallal is díszítették. Legtöbbször az udvarló legény vezetésével állították a fát. Gyakran a közössé-

geknek is volt egy közös fája, aminek a kidöntését ünnepély és táncmulatság kísérte. A májusfa ledöntésének szertartásos mozzanata volt a májusfára mászás, ami falunkban eddig elmaradt, de reméljük, egyszer ennek is szemtanúi lehetünk. Köszönet mindazoknak, akik aktív résztvevői voltak és segítettek abban, hogy idén májusban is álljon májusfa a parkban egészen május 31-ig. A többi képekben...

Nádas Nikoletta
művelődésszervező

2

Önkormányzati
hírek

4

Orvosi tanácsok

7

Kiegészítő

8

Náray-Szabó István

14

A Sárgaliliom
Énekkar Kazáron
járt

Önkormányzati hírek

– Falubuszra és két utca felújítására nyújtottunk be pályázatot

Módosult a közterületek használatáról szóló rendeletünk. Ennek fő oka törvényi változás okán vált szükségessé. A közterületek használatáról és díjszabásáról alkotott, és korábban hatályos önkormányzati rendelet igen régi, a tartalmát illetően átfogó módosítás nem történt. A rendelkezések sok esetben hiányosak, nem rendelkezik kellő részletességgel a potenciálisan felmerülő élethelyzetekre. Az átlátható helyi szabályok megteremtése érdekében mindenképpen a jelenlegi rendelet hatályon kívül helyezése, és új rendelet elfogadása tűnt a legalkalmasabb megoldásnak.

Közművelődési rendelet néven új rendeletet alkottunk. A központi költségvetésből kulturális feladatokra kapott juttatások ugyanis csak abban az esetben használhatóak fel a célra, ha ezek működését az önkormányzat rendeletben szabályozza le.

Lezajlott a 2014. évi belső ellenőrzési vizsgálat is. Minden évben kijelölt könyvvizsgáló tekinti át önkormányzatunk gazdálkodását, amelyről jelentés készül és a képviselő-testület elé kerül. Több más között leginkább a belső kontroll szabályszerű működése, a házipénztári és banki bizonylatok kerültek vizsgálatra. A 2014. évi gazdálkodásunk, a 2013. évi mérlegelődés és a főkönyvi könyvelés, a mérleget alátámasztó leltár alapján került ellenőrzésre. Az alábbiak szerint zárult az ellenőrzés:

- A képviselő-testület által jóváhagyott tervezett ellenőrzések magvalósultak.
- Terven felüli ellenőrzésre nem került sor.
- A vizsgálat eredményeként javaslat megfogalmazására nem került sor.
- A rendelkezésre álló bizonylatok és a mérleg adatai egyezőséget mutattak.
- A vizsgálat eredményeként javaslat megfogalmazására nem került sor.

– Az ellenőrzések során büntető, szabálysértési, kártérítési, illetve fegyelmi eljárás megindítására okot adó cselekmény, mulasztás vagy hiányosság gyanúja kapcsán tett intézkedésre nem került sor.

Búcsúzunk a Hámán Kató utcanevtől, amely idén október 23-tól már Náray-Szabó István utcaként él tovább. Az utcanev változtatás reményeink szerint egybe esik állami ünnepünkkel. A hivatalos ünnepségen jelen lesznek a ma már Budapesten élő Náray-Szabó család tagjai is. Új utcanevként számos alternatíva felmerült. Azonban mivel van Nárai származású tudósunk – Náray-Szabó István, aki itt nyugszik a nárai temetőben lévő családi sírkápolnában –, ezért az ő neve mellett döntött a képviselő-testület. Náray-Szabó István világhírű kristálykémikus volt, többek között ő találta fel a saválló cementet és a kétkomponensű műanyagragasztót is, amelyek ma már a világ minden pontján a hétköznapi élet részeivé váltak. Életrajzi leírását külön cikkben ismertetem. Fia, Náray-Szabó Gábor is világhírű kémikus, a Magyar Kémikusok Egyesületének elnökévé és a Professzorok Battyhány Körének elnökévé is megválasztották. Az első Orbán-

kormány Oktatási Minisztériumának főosztályvezetője, helyettes államtitkára volt, a Magyar Tudományos Akadémia könyvtárának főigazgatója. Helyettes államtitkárként ő hozta el Náraiba a kormány által küldött Millenniumi zászlót, és avatta fel a Millenniumi-parkot Lóránth József polgármester idejében.

Az utcanev változtatásra azért került sor, mert Magyarország Országgyűlése 2012. november 19. napján tartott ülésén fogadta el az egyes törvényeknek a XX. századi önkényuralmi rendszerekhez köthető elnevezések tilalmával összefüggő módosításáról szóló 2012. CLXII. törvényt (a továbbiakban: Törvény). A Köztársasági Elnök aláírását követően a jogszabály a Magyar Közlöny 2012. évi 155. számában került kihirdetésre. A törvény 4.§-a 2012. január 1. hatállyal Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 14.§-át az alábbiak szerint módosította: „14. § (1) A 13. § (1) bekezdésében meghatározott feladatok ellátásának részletes szabályait, ha e törvény másként nem rendelkezik, jogszabályok tartalmazzák. (2) A 13. § (1) bekezdés 3. pontjában meghatározott közterület, illetve közintézmény nem viselheti a) olyan személy nevét, aki a XX. századi önkényuralmi politikai rendszerek megalapozásában, kiépítésében vagy fenntartásában részt vett, vagy b) olyan kifejezést vagy olyan szervezet nevét, amely a XX. századi önkényuralmi politikai rendszerre közvetlenül utal. Nárai Község közigazgatási területén lévő közterületek esetében kizárólag a Hámán Kató utca neve esik az említett törvényi tilalom alá. Ennek okán volt szükséges az utcanevet megváltoztatni. A lakosság részéről teendő nincs, a hivatalunk mindenről a pontos tájékoztatást megadja, hogy a személyi okmányokban az utcanev-változás átvezetése miként fog történni.

Új pályázatainkról

Áprilisban jelent meg az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból nyújtandó, a vidéki gazdaság és a lakosság számára nyújtott alapszolgáltatások fejlesztésére igénybe vehető támogatások részletes feltételeiről szóló 21/2015. (IV. 17.) MvM rendelet alapján a kistérségi közlekedési szolgáltatás fejlesztését célzó pályázati kiírás. Ennek keretében önkormányzatunk a Náraiért Egyesület gesztorságával és a többi civil szervezet támogatásával (Nárai Sportkör, Néró Teke és Szabadidő Sportclub, Nárai Templomért Alapítvány) pályázatot nyújtott be egy kilenc személyes, minden extrával felszerelt Opel Vivaro kisbusz beszerzésére. A pályázatunk befogadásra került, túljutott az első körön. A pályázatok elbírálása ezt követően fog megtörténni. Pozitív elbírálás esetén a falubuszt már idén ősszel birtokba vehetnénk.

Belterületi útfelújításra pályázati kiírás jelent meg, amely keretében maximálisan 15 millió forint igényelhető. A rendelkezésre álló országos keret 1 milliárd forint, ami megyei szinten is kevésnek bizonyulna, ismervé a települések úthálózatának állapotát. A képviselő-testület döntött a pályázat beadásáról a Béke és a József Attila utca, illetve a Tulipán utca játszótér előtti szakaszára. A „fél utca” megoldás oka, hogy ennyi fért bele a költségekbe. A pályázat önereje esetünkben a legkisebb mérték, 15%, mert Nárai esetében mindössze valamivel több min 6 ezer forint az éves egy főre jutó adóbevételeink (kommunális-, gépjármű-, te-

lekadó és iparüzési adó). Az olyan településeknek, ahol az egy főre jutó adóérték meghaladja a 100 ezer forintot, ott 50% volt az önerő mértéke. Ebből is jól látszik, a településnek komoly adóbevétele nincs, ilyen formán Nárai a szegényebb, szerényebb adóbevételel rendelkező települések közé tartozik országos viszonylatban is, ráadásul többen azt sem teljesítik. A pályázatok elbírálása év közben történik. Azonban látva a rendelkezésre álló keretet, tudva azt, hogy rengeteg pályázat érkezett be országosan is, csak bizakodni tudunk.

Sok az adótartozás

Nem csak vállalkozások esetében, de jó pár magánszemély esetében is. Ezek pedig nehezítik önkormányzatunk gazdálkodását, mozgásterét, hiszen az adózók által bevallott összegek beépülnek költségvetésünk bevételi oldalába. Viszont meg nem fizetésükkel nem tudjuk maradéktalanul teljesíteni a kiadási oldalt. Éppen ezért, a jövőben a jegyző nyilvánosságra fogja hozni az adótartozók nevét, címét, az adótartozásuk pontos összegét. Ők hamarosan (ismételt) felszólítást kapnak az adóosztálytól a fennálló adótartozásukról, annak teljesítésére egy rövid határidőt kapnak, lévén ezeket már régen teljesíteniük kellett volna. Amennyiben ekkor sem teljesíti kötelezettségét maradéktalanul az adózó, adatait a jegyző nyilvánosságra fogja hozni. A listára magánszemélyek esetében 25 ezer forint feletti, míg a vállalkozások esetében 100 ezer forint feletti tartozással lehet felkerülni.

Fejlesztéseinkről

Május 14–15-én a Magyar Közút Nonprofit Zrt. munkatársai a Petőfi Sándor és Kossuth Lajos utcákban kétnapi munkával a megrepedt, kigödrösödött úttest utókatyúit eltüntették, azokat aszfalttal befoltózták.

„Árvízkarok a Bolygó-patak mentén” címmel beadott és elnyert vis major alapból támogatott helyreállítási munkák ütem szerint haladnak. A helyreállítás 70%-át finanszírozza a központi költségvetés, 30% önerő mellett. A helyreállítás során a temető melletti szervízút megerősítés után köerősítést kapott. A Kossuth Lajos utca oldalágának útkátyúzásai valósulnak meg a megemelkedett földes útpadka nyesésével. Helyére bazaltkőből nemesített útpadka készült. Terveink szerint a II. ütemben az elágazástól a hídig egybefüggő új aszfaltszönyeget kap az út. Emellett önerőből a Bolygó-patak mederkotrását is elvégeztettük. A munkálatokkal együtt települési szilárd burkolatú utak kátyúzásai is elkészültek.

A kitisztított Bolygó-patak

A Kossuth Lajos utca felújítása, előtérben kíváncsi gólyával

Döntött a képviselő-testület az Új Élet utca páros oldali teljes hosszban lévő járdaszakasz és a Petőfi Sándor utca páratlan oldalának az Árpád utca és Arany János utca közti járdaszakaszának felújításáról. A felújítás keretében a meglévő rossz betonjárda elbontásra kerül, a jó szakaszok meghagyása mellett. Az elbontott helyeken fagyvédő kavicsagyazatra új betonlap készül, majd ezekre egybefüggő aszfaltszönyeg terítés kerül. A munkára a kivittelező várhatóan a II. félévben vonul fel.

Jó ütemben halad a temetőravatalozó felújítása. Az előtető, a villamos szerelések és a külső homlokzati színezés elkészült. A kültéri előtető alatti tér beton megerősítésre került. A ravatalozón kívül több fém koszorútartó került felszerelésre. A felújításból már csak a szürke palatető pirosra festése van hátra.

A volt tanítólakás felújítása során az E.ON a villanyóra-áthelyezést elvégezte. Eddig egy csupasz vezeték leágazás volt a művelődési háztól, ezt váltotta földkábel leágazás a Hősi emlékműtől. A beltérben a régi járólappal elbontása és az aljzatbeton megerősítése megtörtént. Az új járólappal megrendelésre került, ennek megérkezése után Kurcz Ernő burkoló munkához lát. A szobákban utána a parkettázás munkák elvégzése, belső festés és villamos szerelvényezés fog történni. A karnisok, függönyök felszerelése után az épület birtokba vehető lesz. A felújítás után ez szolgál majd tájházul, falumúzeumul. Az épületben a vizesblokkok egyelőre maradnak, azokat nem újítjuk fel, fűtés sem készül. A külső felújítása jövőre következhet, azonban az itt lévő hátsó kerítések és kapuk átépítései már megtörténtek Szakály Tamás és segítőinek köszönhetően. Az eddigi ideiglenes kerítések elbontásra kerültek, minden ilyen irányú balesetveszély elhárításra került, így a picik ismét nyugodtan játszhatnak a hátsó részen is.

Az óvoda fém szélfogója is elbontásra került. Helyére Király Árpád és Nyul János fából ácsolt szélfogót épített, fa nyílászárók kerültek beépítésre.

Bővül az iskola! Szeptembertől egy újabb tanteremre lesz szükségünk. Ezért a mostani nagyterem leválasztásra kerül (egy normál és egy háromnegyed mértékű tantermet alakítunk ki). Így a néprajzi gyűjtemény a mostani tanteremben kerül elhelyezésre, amíg a volt tanítólakás el nem készül belül. A leválasztás könnyűszerkezetes építési módozattal történik. A leválasztásra kerülő tanterembe a folyosóról egy új ajtón keresztül történik a bejárás. Ennek nyílását már kivágtuk, az ajtót megrendeltük.

Nyul János készíti az új szélfogót az óvodában

Az idei Úrnapi szentmisét De Rossi indiai atya celebrálta, aki missziós papként tartózkodik hazánkban rövid ideje, ennek ellenére már tökéletesen beszéli nyelvünket. A körmenet után ebéddel láttuk vendégül. Július 11-én és 12-én ismét falunapot tar-

De Rossi indiai atya az Úrnapi körmeneten

tunk, reméljük a jó idő és Önök is velünk lesznek. Megköszönve érdeklődését lakóhelyének közügyei iránt.

Németh Tamás
polgármester

Kedves Betegeim!

Szeretném ezúton is tájékoztatni Önöket, hogy a mobiltelefonszám, amin munkanapokon 8–16 óráig elérhetnek, megváltozott. Új telefonszámom: 06-30-897-5147.

A szűrővizsgálatok fontossága miatt, ebben az írásban az alábbiakat nézzük át. „Köztudott, hogy az idejében felfedezett betegségek hatékonyabban gyógyíthatók, a daganatok idejekorán diagnosztizálhatók, a keringésszervi betegségek előídezői, a rizikófaktorok is elkerülhetők, kezelhetők. A szűrés célja, hogy a megfelelő szűrővizsgálatokkal még időben feltárjuk az egészségromlásra utaló figyelmeztető jeleket, így akár életmódváltással is megelőzhető egy később már visszafordíthatatlan károsodás.

Primer prevencióról akkor beszélünk, amikor az adott betegség első megjelenését, kialakulását próbáljuk megakadályozni. Ebbe a körbe általában életvitelbeli változtatások tartoznak, beleértve pl. az egészséges táplálkozásra és a rendszeres testmozgásra való törekvést, vagy a dohányzásról történő leszokást. Ugyanakkor néhány gyógyszert is ismerünk, amelynek bizonyított primer prevenció hatása van. Szekunder prevencióra akkor van szükség, ha már egy kialakult betegségnek az ismételt megjelenését, vagy valamilyen társult betegségnek a kialakulását kívánjuk megelőzni. A szekunder prevencióban szintén kiemelt helyen szerepelnek az életmódbeli változások, de emellett már a gyógyszeres kezelések-

nek is jóval nagyobb jelentősége van, mint a primer prevencióban.” Ajánlott szűrővizsgálatok:

Laboratóriumi vizsgálat-vérvétel. Az alap laboratóriumi vizsgálat során, melyet háziorvos rendel el, képet kaphatunk a szervezet általános állapotáról. Mivel napjainkban a koleszterint és a húgysavat szív-érrendszeri kockázati tényezőnek tekintjük, ezek vizsgálata, és eltérés esetén annak megoldása kiemelt fontosságú a vércukorszint ellenőrzése mellett.

Mellkasröntgen-tüdőszűrő. Évente ajánlott, daganatos betegségek és elvértve megjelenő tuberculosis kizárására. 40 éves kor felett ingyenes.

Nőgyógyászati vizsgálat. Évente ajánlott, méhnyakrák szűréssel egybekötve végzik.

Urológiai vizsgálat. 50 év feletti férfiak esetében évente ajánlott, a vizsgálat mellett vérből PSA szintet néznek, mely a prosztata daganat hatékony szűrésének módja.

Szemészeti vizsgálat. Évente ajánlott, amennyiben valaki szemüveget/kontaktlencsét visel.

Fogászati vizsgálat. Évente ajánlott.

Bőrgyógyászati vizsgálat. Anyajegyek és egyéb bőrelváltozások vizsgálata kiemelt fontosságú, a bőrdaganat hosszú ideig nem okoz semmi panaszt.

A vizsgálatok közül kizárólag a vérvételhez szükséges beutaló, a többi esetben beutaló nélkül, időpont egyeztetést követően van lehetőség a szűrésre.

Dr. Hang Dóra
házi orvos

Az előkerült és restaurált iskolai tabló

Az 1963-ban végzett 8 osztályos általános iskola tanulói nevében köszönjük Horváth József tanár úrnak, hogy a korábbi faluvezetés által kidobott és mások által visszaadott tablókat restaurálta és eredeti állapotába visszaállította! Jelenleg csak ez

az egy általános iskolai tabló van meg a sok közül, amely az újranyitott Nári Általános Iskola folyósóján került kihelyezésre. Az 1963-ban végzett tanulók nevében köszönjük Tanár úr!

Tóth Antal

Lázcsillapítás

Az ember normális testhőmérséklete hónaljban mérve 36-37,2 °C, 38,5 °C-ig hőemelkedésről beszélünk, e fölött pedig lázról. A láz nem betegség, csak tünet, a szervezet természetes védekező reakciója és a gyógyulást szolgálja. Nem kell a láz azonnali tökéletes megszüntetésére törekednünk. A 39 °C feletti lázat mindenképpen csillapítani

kell, első célunk, hogy 38 °C alá csökkentsük. Mit tehetünk ilyenkor?

Hűtőfürdő: engedjünk a kádba rendes fürdővizet (37 °C), ültessük bele a gyermeket, illetve, a még ülni nem tudó csecsemőt fektessük alkarunkra támasztva a vízbe! A lábánál eresszük be a hideg vizet, állandó kevergetés mellett. Legyünk kíméletesek, ne hűtsük le túl gyorsan a vizet és ne legyen nagyon hideg, ne menjünk 27-28 °C alá. Egy biztos, ilyenkor a kádban, magára hagyni egy pillanatra sem szabad, még a nagyobbacska gyermeket sem!

Priznic-állott vizes borogatás: egy lavórba engedjünk langyos vizet, tegyünk bele egy törölközőt, jól nedvesítsük át, csavarjuk ki, majd a gyermek törzsét hónaljtól combközépig tekerjük be

vele! Erre tegyünk egy vékony száraz ruhát pl.: lepedőt. Ha a nedves törölköző átvette a test hőmérsékletét (kb. 10 perc) cseréljük ki egy másik langyos vízbe mártott törölközővel.

Gyógyszeres lázcsillapításra célszerű a gyermek életkorának megfelelő lázcsillapítószer otthon tartani. A készítményeket mindig a gyermek korának és a betegájékoztatóban leírt adagolásnak megfelelően kell alkalmazni. A szükséges mennyiség kimérésére a termékhez mellékelt adagolóeszközt kell alkalmazni. Tartsuk észben, hogy a gyógyszerek szándékos aluladagolása a hatástalanság mellett éppen annyira káros is lehet, mint a túl adagolás. A kisgyermekek lázcsillapítására háromféle gyógyszer vált be: a paracetamol (pl.: Rubophen szirup), az ibuprofen (pl.: Nurofen szirup) és az aminophenazon (pl.: Germicid kúp). Ki kell tapasztalnunk, hogy a mi gyermekünknek melyik viszi le a lázát könnyebben, hisz minden szervezet egyéni, így az is egyedi, hogy hogyan hat a gyógyszer a gyermekünk szervezetére és hat-e rá egyáltalán. A lázas gyereknek sok (langyos) folyadékot kell innia. A lázas gyerek sose legyen túlságosan melegen öltöztetve, bugyolálva vagy vastagon betakarva, mert hőpangás léphet fel, ami fokozza a lázat. Végezetül sose adjunk a kisgyermeknek felnőtteknek készült gyógyszert!

Molnárné Németh Emma
védőnő

Húsvét, nyuszi, játék, öröm

A tavalyihoz hasonlóan idén is vártuk a gyerekeket húsvét szombatján a művelődési házban. Kézműveskedés, eszem-iszom, csokivadászat várta a kicsiket. Farönkre festhettek nyuszipofit a kreatív gyerekek, majd papírból vághattak, ragaszthattak kiskosarat. Ügyességi játékok után vajas kaláccsal kedveskedtünk nekik. Majd megérkezett a várva várt nyuszi, amit Tóth Antalnak köszönhetünk. A délelőtti csokijáték-vadászat zárta, melyet minden gyerek nagyon várt.

Nádás Nikolett
művelődésszervező

Vakáció!

Június 18-án véget ért a 2014/15-ös tanév. A hozzánk járó kilenc kisgyermek megkapta a bizonyítványát. Sok közös élménnyel lettünk gazdagabbak. Szeptember elsején 14

tanulóval folytatódik a tanítás. Akkor már négy évfolyamos lesz az iskolánk. Mindenkinek jó pihenést, kellemes nyarat kívánok!

Marton Melinda
osztályfőnök

Fotó: Szelezkyné Grámán Éva

Óvodai hírek – Köszönjük a bizalmat!

A bizalom egy olyan szó, amely az emberi kapcsolatokról mindent elárul. Az újonnan beíratott gyermekek szüleinek köszönjük a megelőlegezett bizalmat, hogy intézményünkbe írták gyermekeiket. Köszönjük, hogy ránk bízta legfőbb kincsüket, a gyermeküket.

Bizony az óvoda- és iskolaválasztás nem könnyű dolog. Hová adjam, kire bízom a gyermekemet, hiszen eddig csak velem volt minden percben. Ápolgattam, nevelgettem, de mostanra eljött az idő, hogy szárnyra bocsássam, még akkor is, ha még kicsi. Sok szülő beszélgetéseink során azt fogalmazza meg, hogy úgy érzi, a kicsinek már játszótársa van szüksége, tanuljon, tapasztaljon a szülői házon kívül is. Ezt a pedagógia nyelvén úgy mondjuk „szocializálódjon”.

az óvoda maximális kihasználtságát (50 gyermek befogadására alkalmas az intézmény). Sok mindent át kell gondolnunk a nyár folyamán. Mi pedagógusok keressük a legjobb megoldást az ésszerű szervezések megtervezésével, hogy minden gyermek biztonságban és jól érezze magát. Fel kell készülnünk a megfelelő tárgyi környezet megteremtésére. Asztalokat, székeket újíttatunk fel, vásárolnunk kell még ágyakat is. Most már mindkét csoportszobában van fektetőszekrényünk, amit helyi vállalkozóval csináltattunk. A készülődés feladata örömteli!

Másról. Köszönjük a sok segítséget, felajánlást, amit az év során kaptunk. Felsorolás nélkül is tudjuk és elmondhatjuk, hogy mindenki valamilyen formában támogatott bennünket. Az áprilisi társadalmi munkát a szülők kezdeményezésére indítottuk el. Úgy gondoltuk célszerű lenne a játszóudvarunkat megújítani, karbantartani. Új játékok felállítására kaptunk ötletet, hozzátettük a

A Győri Nemzeti Színház művészeinek előadása a Gyermeknapon

Tapasztalataim szerint a szülők előzetesen tájékozódnak, érdeklődnek, mielőtt meghozzák a végleges döntést és kiválasztják a gyermeküknek megfelelő intézményt. Választásuk egyre inkább a kisebb, családiasabb intézményekre esik. Ahol mindenki ismer mindenkit, nem veszik el a gyermek a sokaságban. Azt is gyakran megfogalmazzák: Milyen jó, hogy van óvoda és iskola a településen. Ez a tény nagyban befolyásolja a település megtartó erejét. Nagyon fontos, hogy fenntartónk is így gondolja. Mindent megtesz azért, hogy a település gyermekei méltó körülmények között nevelődhessenek. A 2015/2016 nevelési év során tavaszra túlszárnyaljuk

Óvodai évzáró ünnepség a park színpadán

magunk anyagi erejét. A tervezettől eltérően – kompromisszumos megoldásként – farönkökből lépegetőt készítettünk (talán a megálmodott fa vonat is egyszer megvalósul). Az új játék a gyermekek kedvence lett, ami ráadásul fejleszti egyensúlyérzéküket, figyelmüket, akaratukat, bátorságukat. Köszönjük az apukák munkáját, akik szépen, precízen megoldották a feladatot. A kerítés elbontásával, a tuják kivágásával udvarunk nagyobb, tágasabb lett. Köszönjük Németh Tamás polgármester úr segítségét, aki gépeket hozott megkönnyítve a munkánkat. Segítsége nélkül megszenvedtük volna mire elrendezzük a terepet, megemlegetve a magyarok istenét.

Most búcsúztak tőlünk el olyan szülők, akik 3 vagy több gyermeküket járatták már ide. Biztosítottak bennünket arról, hogy bármikor jönnek és segítenek. Nemcsak a kétkezi munkát köszönjük, hanem azt a sok beszélgetést, kedvességet, ami a szülők felől áradt felénk. Azt a sok szeretetet, ragaszkodást amit a gyermekektől kaptunk - megköszönni nem kell, hiszen szavaikban, tetteikben nap mint nap érezzük. Ez is a megszerzett, kölcsönös bizalmon alapul.

Az év sztorija: Két 3 éves óvodás felmászik a téglarakásra futó-biciklistől. A gyermekek jelentik: „Óvó néni, a XY felmászott a

téglákra!” Az óvó néni lélekszakadva rohannak megnézni, mi történt. Gyorsan leveszik a két gyereket, azt mormolják „jaj ezt nem szabad” ..... A végén csak megkérdezik, hogy másztatok fel oda. Az egyik kisfiú öntudatosan azt mondja: „Hát hogyan a két lábam-mal!” Itt a vége, fuss el véle.

Végül, de nem utolsósorban még egy nagyszerű hír. Szeretett Edit nénink, mindenki öröme még egy évig köztünk maradhat. Tisztelettel:

Fábsics Ildikó

Kiégtünk

„A rendőrség lezárta a Nárairól Jákra vezető utat, száz négyzetméteren csaptak fel a lángok. Szerdán délután Náraiban, a Kossuth Lajos utcában kigyulladt egy száz négyzetméteres garázs - egyfajta melléképület. A szombathelyi tűzoltók oltották el a tüzet, de a garázsban lévő két autó a gyorsan terjedő lángoktól

hamar kiégett, azokat nem sikerült már kimenteni. A rendőrség az oltás idejére lezárta a Nárairól Jákra vezető utat, a tűz keletkezésének okait vizsgálják.” forrás nyugat.hu

Ritkán veszem fel a telefont megbeszélés közben, de valahogy most, 2015. március 25-én négy óra tájékán megéreztem, hogy erre válaszolnom kell. Késő volt. Nem lehetett tenni semmit. Akik a fizikai közelségben éltek meg sem tudtak tenni semmit, csak várni a tűzoltók megérkezését, ami nagyon gyors volt. De hát ugye tűz ellen sietni nehéz, akkor minden másodperc számít. A kiérkezésig sem tétlenkedett senki, a tűzoltók telefonon folyamatosan kérdezték és irányították a bejelentőt, hogy a megérkezés után ne kelljen további időt vesztegetni az oltás megkezdésével. Fontos volt, hogy az épületet áramtalanítsák, illetve van-e további veszélyforrás, gázpalack, benzines vagy dízel autó. (Csak zárójelben jegyzem meg, hogy félelmük nem volt alaptan-

lan, a benzines autó közel 50 l, tele tankkal parkolt a garázsban). A tűzoltók profi munkát végeztek, percek alatt megfékeztek a mindent letaroló lángokat, kimentették az épület zárt részében található értékeket és stabilizálták a helyzetet. A szomszédok, környékbeliek, segítők is bekapcsolódtak, hogy minimalizálják az anyagi kárt, segítettek a kármentés első lépéseit. Amikor én hazaérkeztem, már nem volt „teendő”. Ugye az első kérdések tán mindenkiben hasonlóak. Álmodom vagy ez tényleg nálam van? A feleszméléshez nem kellett sok idő. Legfontosabb, hogy személyi sérülés nem történt, ezzel a summával indultunk neki a helyreállítás útjának. Szerencsére az épület biztosítva volt, így a kár egy része idővel megtérülhet. Keressük a tűz okait is, de közel három hónappal az eset után a garázs épült újjá leghamarabb ugyanis a tűz okainak vizsgálata és a kártérítés még mindig nem zárult le, ezek kifutása több hónapot, de akár egy évet is igénybe vesz.

Fontos, hogy az esetet tanulsággal tudjuk lezárni. Nos, erre az eddig eltelt idő még kevés, de egy jó biztosítás elengedhetetlenül szükséges. Ne elégedjünk meg azzal, hogy megkötöttük, hanem vessük össze a biztosítás tartalmát a valósággal is. Kellően kiterjed-e azokra az ingatlan épületekre vagy ingóságokra, mellyel rendelkezünk, illetve azokra az egyéb dolgokra, amelyek nekünk

fontosak és védeni akarjuk őket. Kérdezzük meg a biztosítót, hogy mely főkategóriákba sorolja az értékeket és azokon egyenként milyen értékű biztosítási összeg van. A garanciaidő lejártá után szinte mindenki kidobja az értékeikhez tartozó dokumentumokat, számlákat. Ne tegyék! Ez fontos kelléke lehet a kártérítés folyamatának, bármilyen biztosítási esemény bekövetkeztakor.

Végezetül szeretném megköszönni itt mindenkinek a tevékenységét, tűzoltóságnak, szomszédoknak, környékbelieknek, barátoknak, ismerősöknek, aki segítséget nyújtott a kárelhárításban és az újjáépítésben is egyaránt!

Lóránth Csaba

Náray-Szabó István

Eddig publikálatlan írás a Magyar Vegyészeti Múzeum archívumából (Nr. 18748) – szerzője Bendeffy István.

1972. szeptember 16-án küzdelmes, de eredményes élet után, 73 éves korában elhunyt Vas megyének és a magyar tudományosságnak egyik legnagyobb, tudománytörténetileg kimagasló alakja: Náray-Szabó István akadémikus, egyetemi tanár. Krisztallográfus, a kristálykémia és a szervesetlen kémia világviszonylatban egyik legismertebb tudósa, a röntgensugarakkal történő kristályszerkezet-kutatás hazai megalapozója és ennek a tudományágnak eredményekben utolérhetetlen művelője.

A Náray-Szabó nemzetség eredete a Kőszeg 1536. évi ostroma után nemesített hősök között szereplő Szabó I. Jánosig vezethető vissza. Mivel ez az ős Nárai községbeli volt, a „nárai” előnevet kapta. A Náray-Szabó nemzetség rendkívül kiterjedt. A család története Vas megye köz-, politikai-, had- és művelődéstörténetének szerves és igen értékes része. Éppen ezért a megemlékezés keretében a család történetével nem foglalkozom, mert ez külön tanulmányt érdemel. Itt csak a mellékelt vázlatos származási táblázatra utalok azzal a megjegyzéssel, hogy Náray-Szabó Márton (1709) Pálffy János nádortól a község leégése alkalmával megsemmisült diploma helyében 1746. november 3-án a család Nárai határában lévő birtokaira új adománylevelet kapott. A család 16. századi, ősi címerének hosszúkás pajzsán a bal félmező kék, a jobb pedig piros alapszínű, alul zöld hármashalommal. Ezen két aranyszínű, álló oroszlán viaskodik. A pajzs fölötti sisakon ötágú (nemesi) korona, melyre egy kardot tartó páncélozott kar támaszkodik.

Náray-Szabó István atyja Náray-Szabó II. László (Szombathely, 1868) ügyvéd, a szombathelyi Takarékpénztár, valamint több nagy uradalom jogtanácsosa, később a helybeli ügyvédi kamara és az említett takarékpénztár elnöke, felsőházi tag. Anyja Némethy Blanka (Győr, 1870). Atyai nagyszülei: Náray-Szabó I. László, ugyancsak ügyvéd, a fiánál leírt tisztségek birtokosa, neje Felsőőri Nagy Mária Ludovika. Anyai nagyszülei: Némethy Ernő, kir. ügyész (N. Pál győri gyógyszerész fia). Neje Jerfi Emma.

Gyermekkor emlékek

Náray-Szabó László ügyvéd és családja a századforduló táján Szombathelyen, a Király utcában, Bartos Pál vízvezeték-szerelő és tűzoltóparancsnok emeletes házában lakott. Itt született nemcsak első gyermekük, István (1899. VII. 20.), hanem két húga, Magdolna és Blanka is. Mivel ez a lakás rövidesen szűkké vált, elköltöztek a Széll Kálmán utcába, Kopfsteiner Manó építési vállalkozó házába. Istvánt az atyja az általános elemi iskolába magántanulóként íratta be. Oktatója Kemenes Bálint tanító, gimnáziumi tornatanár, neves sportember volt. 1909 szeptemberében a premontrei gimnázium tanulója lett. A gimnáziumi

értékesítő tanúsága szerint a nyolc osztályon végig szín kitűnő tanuló volt. Esső Sándorral és Keleti Józseffel együtt hárman – nyolc éven át – osztályelső voltak. Náray-Szabót az eminens tanulásban kivételesen jó apperceptiáló és emlékezőtehetsége segítette. Odahaza már 13-14 éves korában vegyi laboratóriumot rendezett be, megtakarított pénzén pedig értékes ásványgyűjteményt vásárolt magának. Szerette a sportot. Jól úszott, lovagolt és kisebb vadra egy ideig szívesen vadászott, de amikor egy ízben egy őz szomorú kimúlását látta, a vadászattal örökre felhagyott. 1917-ben kitűnő érettségije birtokában beiratkozott a budapesti József Nádor Műegyetem vegyész-mérnöki karára. A család, különösen atyja, szívesebben látta volna, ha a jogi pályát választja és ügyvéd lesz, de István szilárdan kitartott vegyész-mérnöki hivatása mellett. Kitűnő minősítésű vegyész-mérnöki oklevelét 1922. december 5-én kapta meg. Műegyetemi éveiről egykori évfolyamtársa, Bodócsi István mérnök a következőket jegyezte fel: „Tanulmányaink során öt éven át két kollégiumban voltunk társak: 1917-21-ben a budai Szent Imre Kollégiumban, az 1927-28. évben pedig – állami ösztöndíjjal – a berlini Collegium Hungaricumban. Mindkettőben szinte valamennyi főiskola és egyetemi kar hallgatóiból, illetve a szak tudományok kiválasztott képviselőiből alakult ki az a közösség, amelyből vajmi nehéz volt kitűnni. Náray-Szabó István azonban, amennyire ez csak elképzelhető volt, kiemelkedett közülünk.” Egy másik évfolyamtársa és barátja szerint a Műegyetemen már a legelső évben ketten tűntek ki fölületes tudásukkal: Náray-Szabó István és Millner Tivadar, a későbbi Kossuth-díjas fizikus, a MTA tagja, a volfrám-izzók neves tökéletesítője.

Fölületes szellemi képességei ellenére társainak nem adódott okuk, nem volt módjuk arra, hogy vele személyes ellentétbe kerüljenek. Emelkedett életfelfogásából következett, hogy saját magával volt a legszigorúbb, másokkal szemben azonban sohasem volt megértés és engesztelődés híján. Mindenki szerette és becsülte.

A kutató

Az ifjú vegyész-mérnököt oklevelének átvételekor több elhelyezkedési lehetőség várta. Ő – régi vágyaihoz híven – a Műegyetemen maradt, mert rendszeres kutatási tevékenység folytatásához ott kínálkozott a legtöbb adottság. Így 1923. elején a Budapesti Műegyetem Elektrokémiai Tanszékén Szarvassy professzor mellett tanársegéd, majd adjunktus lett. 1926-ban szerezte meg műszaki doktori oklevelét, kitűnő minősítéssel. Erről az időszakról Schay Géza akadémikus ezeket mondta: „Náray-Szabó... az Elektrokémia Tanszéken már kezdetben a röntgen diffrakciós szerkezetvizsgálatok elsajátítását tűzte ki célul, és ennek megvalósítására szorgalmazta a berlini Collegium Hungaricumba szóló ösztöndíját, amely lehetővé tette, hogy a „Kaiser Wilhelm Institut für Faserstoffchemie”-ben folyó, ilyen irányú munkába tudományos vendégkutatóként („wissenschaftlicher Gast”) bekapcsolódjék. Én magam ebben az időben kerültem vele személyes érintkezésbe. Jól emlékszem, hogy az a szakmai lelkesedés és ambíció, amely mindvégig jellemző volt rá, már akkor is mély benyomást tett környe-

zetére. Az ebben az intézetben 1928-ig folytatott munkájának eredményeiről több dolgozatot közölt. Az Institut für Fasers-toffchemie célkitűzéseinek megfelelően azonban az ott folyó röntgen diffrakciós vizsgálatok a szerkezetkutatásnak csak egy szűk, mondhatni mellékágával foglalkoztak, és így – a metodika elsajátításán túlmenően – kevéssé elégtették ki Náray-Szabó István szélesebb körű érdeklődését. Szerencséjére sikerült eljuttatnia a kristályszerkezeti kutatások akkori Mekkájába, Manchesterbe, ahol a Nobel-díjas W. L. Bragg közvetlen munkatársaként dolgozott három éven keresztül. Ez az időszak igen termékenynek bizonyult. Az akkori időkben, miután már igen nagy számú egyszerűbb szerves vegyület kristályszerkezetét ismerték, a jóval bonyolultabb szilikátszerkezetek felderítése vált időszerűvé és – a kísérleti és kiértékelési technika fejlődése folytán – eredménnyel is kecsegtető feladattá. Ezen a területen ért el Náray-Szabó kiemelkedő, úttörő eredményeket. Az ő nevéhez fűződik több fontos szilikát (pl. staurolit, apofillit stb.) és egyéb ásványok (pl. apatit, kriolit) első és ma is helytálló teljes szerkezet-felderítése.

Kimagasló érdemeiért a Victoria University két ízben is „honorary fellow”-nak választotta meg. Előtte ugyanilyen minőségben dolgozott ugyanebben az intézetben Henry Gwyn-Jeffreys Moseley angol fizikus (1887–1915, a röntgen-színképvonalak frekvenciája és a kisugárzó elemrendszáma közötti összefüggés felfedezője; Hevesy György (1885–1966), a Dániában és Svédországban élő, magyar származású Nobel-díjas (1943) fizikus, az MTA tiszteletbeli tagja, a 72. rendszámú elem, a hafnium felfedezője, a radioaktív izotópoknak kémiai és biológiai folyamatokban nyomozóelemként való első alkalmazója. Továbbá Hans Geiger professzor (1882–1945), német fizikus, a radioaktivitás egyik legnagyobb korunkbeli tudósa, a Geiger-Müller számlálócső feltalálója, és a Geiger-Nuttall törvény, valamint az alfa-sugárzás törvényét magába foglaló Geiger-szabály megfogalmazója).

Miként ezt W. L. Bragg a szilikátok rendszeréről írott, Nobel-díjjal jutalmazott klasszikus munkájában nyomatékosan kiemeli, Náray-Szabó István jelentősen vett részt a szilikátok szerkezetének kutatásában: a szilikátok rendszerének kialakítása pedig az ő érdeme.

Számos alkalom lett volna arra, hogy akár Angliában, akár az Amerikai Egyesült Államokban egyetemi katedrát vállaljon, vagy valamelyik előkelő kutatóintézet vezetésében helyezkedjék el. Ő ennek ellenére – lemondva a felkínált anyagi előnyökről és a sokkal jobb kutatási lehetőségekről – 1930-ban hazatért. És itthon? Nem akadt megfelelő állás számára. Szily Kálmán segítségével a szegedi egyetem mellett működő diákkollégium adjunktusává, majd 1931-ben a szegedi Eötvös Loránd kollégium igazgatójává nevezték ki. Ugyanebben az évben a szegedi egyetem „Az anyag szerkezete” c. tárgykörből magántanárrá képesítette. Ezzel kapcsolatban – a Rockefeller Alap és a Széchenyi Tudományos Társaság anyagi segítségével – a szegedi egyetemen kutatólaboratóriumot rendeztek be Náray-Szabó István számára.

1933-ban feleségül vette Dobay Lajos és neje, Székács Karolin leányát, Dobay Dórát. Ebből a házasságból két leány, Mária (1934) és Júlia (1939) és egy fiú, Gábor (1943) született; az

utóbbi atyja nyomdokaiba lépett: a kémiai tudományok kandidátusa.

Az egyetemi katedrán

1938-ban 8 neves pályázó közül Náray-Szabó Istvánt nevezték ki a József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem kémiai-fizikai tanszékének tanárává. Kinevezését az döntötte el, hogy egykori mestere, Sir Lawrence Bragg Nobel-díjas manchesteri professzor igen komoly levélben ajánlotta Náray-Szabót Teleki Pál akkori kultuszminiszter figyelmébe. Bragg állásfoglalásának az volt a tudományos alapja, hogy az 1938. végéig a világszerte számos tudós által meghatározott kristályszerkezeteknek 300 típusa közül 10-et Náray-Szabó határozott meg. A tanszéken eltöltött tudományos kutatói tevékenységét Schay Géza így méltatta: „Köztudomású, hogy az akkori (1938-47 közötti) időkben költségesebb és bonyolultabb laboratóriumi berendezések felállítása kutatási célokra nagy nehézségekben ütközött, és így Náray-Szabó céltudatosságát és energiáját dicsérem, hogy tanszékén sikerült olyan – bár mai szemmel csak muzeálisnak tekinthető – röntgenberendezést összehoznia, amellyel kristályszerkezeti kutatásait Sasvári Kálmán munkatársának közreműködésével eredményesen tudta továbbvinni.” Ebben őt a háborús évek sem tudták megakadályozni és ennek az időszaknak kiemelkedő eredménye a testvérszerkezetek fogalmának kidolgozása. A perovszkit típusú vegyületekről 1947-ben megjelent alapvető cikke ma is forrásmunkának számít az idevágó tudományos irodalomban. A Schay által említett Náray-Szabó-féle új, gyors és pontos fázismeghatározási módszer nemcsak tudományos, hanem gyakorlati szempontból is igen nagy jelentőségű, mert „sok műszaki és talajtani célra alkalmazható”.

Mindaz a sok kémiai-fizikai eljárás, amelyet Náray-Szabó István élete során kidolgozott, egy olyan alapvető felfedezésen alapul, amelyet 30-32 éves korában sejtett meg, illetve dolgozott ki. Ez a Földünk szilárd kérgének jóval több, mint 90%-át kitevő, a szilikátok csoportjába sorolható, több mint 220 féle ásvány vizsgálata és rendszerbe foglalása. Előtte ez még senkinek sem sikerült. Náray-Szabó egészen ifjan jött arra a gondolatra, hogy „a rendszeres ásványtannak egyik legfontosabb feladata olyan szilikátrendszert alkotni, amely ezeknek az ásványoknak a kémiai, fizikai és kristálytani sajátosságait a legteljesebb mértékben figyelembe véve, azoknak magyarázatát is tudja adni.” „Dana klasszikus ásványrendszerének alapjául a kémiai összetételt választotta, s a kisebb csoportokat kristálytani sajátosságaik szerint foglalta össze. Ez a rendszer nagy vonásaiban mindvégig fenn is fog maradni, de módosításra van szükség” – írja Náray-Szabó – „ha az alapjául szolgáló kémiai ismeretek mélyülnek”. „A szilikátok kémiája még néhány évvel ezelőtt is úgyszólván terra incognita volt – folytatja –, mert a fizikokémiai vizsgálatok általános módszereivel a szilikátokat megközelíteni nem lehet. A kristályos szilikátok nem oldhatók fel, nem olvaszthatók meg, még kevésbé gőzölgtethetők el oly módon, hogy a folyamat megfordítható lenne. A kutatásokra tehát csakis olyan módszer használható, amely eredeti szerkezetüket nem változtatja meg; tehát valamely fizikai módszer. Ezt a módszert a röntgensugárral való szerkezeti kutatás adja kezünkbe.” A röntgensugarakkal való szerkezeti kutatás felfedezője, W. L. Bragg néhány évvel

ezelőtt hozzáfogott a szilikátok szerkezetének felderítéséhez. Manchesteri laboratóriumában munkatársaival együtt sikerült számos szilikát szerkezetét teljesen meg is határozniuk, megadva az atomok térbeli elrendeződését jellemző pontos koordinátákat. Így a szilikátok szerkezetéről a szerves kémiában használatos szerkezeti képleteknél még részletesebb, háromdimenziós modellt kaptak. Náray-Szabó felismerte, hogy a különböző szilikátok szerkezete között bizonyos alapvető hasonlatosság van, azonban különbségek is fellépnek. Ezeknek a szerkezeti típusoknak az alapján fel tudott állítani egy olyan rendszert, amely teljesen következetes és egyszersmind a fizikai és kémiai sajátosságok magyarázatát is lehetővé teszi. W. L. Bragg a szilikátok szerkezetéről írt összefoglaló munkájában közli a szilikátok Náray-Szabó-féle új rendszerének alapvonalait, megemlítvén, hogy Náray-Szabó ebbe a rendszerbe besorozta valamennyi kristályos szilikátot, továbbá mindazokat, amelyeknek kémiai képlete biztosan ismert. Dana klasszikus rendszerének alapvonalai az új rendszerben is fennmaradtak. A rendszert több lényeges pontban módosítani kellett, és ez minden esetben egyszerűsítést és a következetesség érvényesülését jelentette.

Azóta, hogy Náray-Szabónak alapvető rendszertani munkája a világ vezető kémiai-fizikai szakfolyóiratában megjelent, útmutatása nyomán kiderült, hogy a világon ismert valamennyi szilikát minden nehézség nélkül beilleszthető Náray-Szabó új rendszerébe. Eredményeinek alapja az volt: kiderült, hogy az ionok egymás közti cseréje izomorf helyettesítés alapján oly módon történik, hogy „azok az azonos előjelű ionok, amelyeknek átmérője közelítőleg egyenlő, akkor is helyettesíthetik egymást, ha vegyértékük nem azonos. Természetesen a vegyérték-egyensúly fennmarad, mert ilyenkor mindig egyidejűleg két ion cserélődik ki.” Ez a Náray-Szabó-féle izomorf helyettesítési törvény. Itt jegyezzük fel egyik – nagy szerénységre való – megállapítását. Beszélgetés közben így nyilatkozott egyik barátjának: „Ha matematikából többet tudnék, tudományos vizsgálataimban messzebbre jutottam volna.” Pedig amennyire jutott, példátlanul sok a maga szakmájában! Erről tanúskodik J. D. Bernal professzor, angol fizikus, a Royal Society tagja, a Béke Világtanács végrehajtó bizottságának Lenin-díjas elnöke, akit a Magyar Tudományos Akadémia 1953-ban választott tiszteletbeli tagjai sorába. Bernal professzor Akadémiánk meghívására 1960-ban felkereste hazánkat. Ez alkalommal azt az óhaját fejezte ki, hogy találkozni szeretne Náray-Szabó Istvánnal. Találkozásukkor e szavakkal üdvözölte. „Örülök, hogy megismerhettem a kristálykémikusok klasszikusát!”. Majd hosszan és többször is elbeszélgettek a szilárd testek és folyadékok, valamint a nemkristályos testek szerkezetére vonatkozó kutatásaik eredményéről és a munka közben szerzett tapasztalataikról. Messzire vezetne Náray-Szabó rendszerének taglalása. E rendszerben nincs különbség a „vízmentes” és „víztartalmú” szilikátok között, mint Dana rendszerében, amely egyébként ebben a vonatkozásban számos következtetlenség forrása.

Náray-Szabó rendszere magában foglalja a Si-O elrendeződésének minden elméletileg lehetséges és elképzelhető alakját. Így tehát a ma még meg nem határozott kristályszerkezetek is helyet találnak benne, akár a ma már ismeretes csoportokba

tartoznak, akár valamely új szerkezeti típus képviselői. A rendszer felismerése és kidolgozása óta több száz szilikát szerkezetét határozták meg világszerte. Munkásságát hazánkban és külföldön egyaránt elismerték. Koch Sándor professzor a magyar ásványtan történetéről szóló munkájában így ír: „Hazánkban kristálykémiai irányú kutatásokkal eddig úgyszólván egyedül csak Náray-Szabó István és iskolája, Pócza J. és Sasvári K. foglalkozott a Műszaki Egyetem kémia-fizika tanszékén. A jól felszerelt intézet vezetője számos ásvány és laboratóriumi készítmény (perovszkit, leucit, ezüst-klorát stb.) pontos szerkezetét állapította meg és elkészítette a kristálykémia első magyar tankönyvét, amely 1944-ben jelent meg.” Itt jegyezzük meg, hogy Náray-Szabó Istvánnak itt említett „Kristálykémia” című munkája magyar, orosz és angol nyelven (mindenütt többszöri akadémiai kiadásban) eddig kb. 25.000 példányban jelent meg. Mindezen érdemeiért Náray-Szabó Istvánt a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjává választotta.

Új pályán: a kutatómunkában

1947-ben Náray-Szabó István megvált az egyetemről. Előbb a Kristálykémia c. kézikönyvét fordította angolra és németre (szótár nélkül, az Akadémiai Kiadó számára), majd az Építéstudományi Intézetben helyezkedett el. Schay Géza búcsúbeszédében mondotta el, hogy Náray-Szabó Istvánnak az egyetemről való távozása az ott folyó tudományos kutatómunkát országosan megakasztotta. Ezért, amikor – Korach Mór igazgató ajánlatára – az ÉTI osztályvezetője lett, az építőipari anyagok szerkezetével inkább gyakorlati, gazdasági problémák szempontjából foglalkozott és több részletkérdést tisztázott. Ebben az időben kezdte meg egy újabb, elméletileg jelentős kérdés vizsgálatát is, nevezetesen a szilikátüvegek sűrűségének összetétel-függését. Megállapította, hogy a szilikátüvegek sűrűsége alapvetően a vázalkotó Si- és Al-, illetve O-atomok arányától függ, és a nem vázalkotó egyéb kationok módosító hatása lineáris koefficiens segítségével írható le. Náray-Szabó Istvánnak az ÉTI-ben 1953 óta folytatott kutatásai a népgazdaság számára fel nem becsülhető haszonnal jártak. Hogy csak a legfontosabbakat említsem: meghatározta a bentonkészítés számára a víz és cement optimális arányát, s ezzel országosan nagymennyiségű cement megtakarítását tette lehetővé. Kidolgozta a korrózió ellenálló, saválló beton ipari méretekben való előállításának módját. Majd egy új mozaikparketta-ragasztó módszert dolgozott ki, s ezzel [jelentős] tölgyfa parketta-anyag megtakarítását tette lehetővé. Mindhárom találmány szabadalmat kapott, és külföldi előadásokon, ipari kongresszusokon ismertette őket.

A Központi Kémiai Kutató Intézetben

1956-ban az Akadémia a „kémiai tudományok doktora” grádust ítélte oda számára, és ugyanakkor felkérte, hogy vállalja el a Központi Kémiai Kutató Intézet (KKKI) Magkémiai Osztályának vezetését. Náray-Szabó István a megbízatást elvállalta. Munkája a KKKI-ban az atomenergia békés hasznosítására irányult. Ebben a tárgykörben alig van néhány szakemberünk. Vezetése mellett a kutatók a radioaktív izotópok felhasználásával foglalkoztak; a rendelkezésre álló idő rövidsége ellenére is az izotópok ipari, orvosi és tudományos célra való alkalmazása terén értékes eredményeket értek el. Schay Géza a KKKI Mag-

fizikai Osztályán folyó munkát búcsúbeszédében így méltatta: „Náray-Szabó István vezetésével a KKKI-ben külön röntgendiffrakciós csoport alakult, és csakhamar sikerült megfelelő berendezést is beszerezni, amelyet az azóta eltelt évek során nemcsak kibővítettük, hanem korszerű szintre is emeltünk. Bár a legutóbbi időkben a röntgendiffrakciós kutatások az Intézet szerves kémiai profiljának előterébe jutásával és egyéb ilyen irányú igények jelentkezésével a szerves vegyületek szerkezetének felderítése irányába tolódott el, és Náray-Szabó ennek a munkának megszervezésében értékes tanácsadásával igen nagy érdemeket szerzett, ő maga azonban inkább szerves kémiai irányú munkásságát folytatta. Több újabb szerkezetmeghatározást hajtott végre, így például jelentősek kémiai szempontból is az ezüst magasabb oxidjainak szerkezetére és összetételére vonatkozó vizsgálatait, legjelentősebb eredménye azonban a kvantitatív röntgendiffrakciós fázisanálízis kidolgozása, amely eljárás ipari anyagok, talajok stb. ásványi összetételének megbízható, rutinszerű vizsgálatára alkalmas.”

Tudományos működése és külföldi kapcsolatai

Náray-Szabó István tudományos működése a magkémiaiában nélkülözhetetlen modern anyagszerkezeti kutatást, nemzetközileg elismert színvonalon, úgyszólván egyedül képviselte hazánkban. Világhírű kutatókkal, hogy itt csak Bernal és Wooster professzorok nevét említsük (ez utóbbi a Tudományos Dolgozók Világszövetségének elnöke), szoros barátság fűzte. A háborús pusztításokat követő, a József Nádor Műegyetemet is érintő újjáépítés első szakasza után a Kémiai Fizika Tanszéken a röntgendiffrakciós szerkezetvizsgálatok 1946–47-ben Náray-Szabó István irányítása alatt kezdődtek el újból, mintegy folytatva a háborút megelőző évek intenzív és eredményes munkáját. Ebből az időszakból megemlíthetők Náray-Szabónak a perovszkit családba tartozó szerkezetekre vonatkozó eredményei, melyek közül az alapidolgozat ma is forrásmunkának használatos az irodalomban. Munkatársa, Sasvári Kálmán és Papp György a világon először használt elektronsokszorozót röntgenintenzitás méréseire.

Mesterük, Náray-Szabó István nemzetközileg elismert, széles látókörű kristálykémikus és szerves kémikus volt. Erről tanúskodnak a szerves kémia és a szerkezeti kristálykémia területéről magyar, angol és orosz nyelven megjelent, részben többkötetes kézikönyvszerű monográfiái. A Magyar Tudományos Akadémia megbízásából megírta a legnagyobb és leg-

korszerűbb 3 kötetes magyar szerves kémia kézikönyvet. Hasonló terjedelmű szerves kémiai munka egyetlen szerző tollából a világirodalomban sem jelent meg. A mű – csupán magyar és német kiadásban – 21.500 példányban jelent meg. (Újabb angol nyelvű kiadása most van előkészítés alatt.) „Szerves kémia”, „Kristálykémia” és „Kémia” című, négy nyelven megjelent művei közel 100.000 példányban keltek el.

Náray-Szabó István saját kutatásain és a KKKI röntgendiffrakciós csoportjának irányításán kívül tudományos életünk szempontjából további igen nagy jelentőségű munkát fejtett ki. Elsősorban a Magyar Kémikusok Egyesülete Fizikai-Kémiai Szakosztályának keretei között, amelynek alelnöke is volt. Itt olyan ismeretterjesztő és oktató tevékenységet folytatott, amivel nagyban hozzájárult ahhoz, hogy a kristályszerkezeti kutatásoknak ma már olyan izmos gárdája van hazánkban, amely nemcsak nemzetközi tekintélyt tudott kivívni magának, hanem a kémiai kutatások más ágai, valamint a vegyipar részéről felmerülő igényeket is maradéktalanul ki tudja elégíteni. Világszerte ismert és keresett szakkönyvein kívül magyar, osztrák, német, angol, amerikai és orosz tudományos folyóiratokban [számos] tudományos dolgozata jelent meg. Ezenkívül sok népszerű és referáló tudományos dolgozatot, technikai, életrajzi stb. cikket is írt. A „Physikalische Berichte”, [...], valamint a „Chemisches Zentralblatt” c. folyóiratoknak állandó referense volt. A külföldi vezető szaklapok szívesen közölték, sőt kérték tanulmányait. Mintegy 40-45 alapvető fontosságú dolgozata – 1923-tól haláláig – német, angol, francia, svájci és amerikai folyóiratokban jelent meg. Természetes, hogy ilyen széles körű publikációs tevékenység után számos külföldi meghívásban volt része. 1956. október 10. és 20. között a bécsi egyetem ásványtani tanszékén a kutatók továbbképzésében vendégprofesszorként vett részt. 1963 márciusában a freiburgi bányászati akadémia és az NDK Kémikusok Egyesületének meghívására – ugyancsak vendégprofesszorként – tartott előadásokat Freibergben és a berlini egyetemen. 1964-ben Bécsben, Moszkvában, Hollandiában, a Német Szövetségi Köztársaságban, 1966-ban ismét Moszkvában, [...] tartott előadást, többnyire, mint egy-egy tudományos nemzetközi konferenciára kiküldött magyar delegáció vezetője.

Folytatjuk

Németh Tamás
polgármester

Elhunyt a szombathelyi Szigligeti vendéglő tulajdonosa

Hosszan tartó, súlyos betegség után elhunyt Nagy Dezső, a szombathelyi Szigligeti vendéglő tulajdonosa. Náraiiban is Szombathelyről költözött ki, itt építette fel házáat. Amint egyik be-

szelgetésünk során felidézte, büszke arra, hogy az ő általa a Szigligeti utcában évtizedekkel ezelőtt megálmodott és létre-

hozott étterem ma Szombathely legrégebb óta folyamatosan működő éttermévé vált. A Szigligeti vendéglőben mindenki csak Dezső bácsiként ismerte őt. Nagyon szerette a vendégeket, azt minden betérő tudta, hogy Dezső bácsinak akkor is lesz egy-két jó szava hozzá, ha éppen telt házzal dolgoznak. A vendéglátás mellett a sport volt még az ő élete. Nagyon szeretett minden sportágat, legfőképpen a labdarúgást. A Nárai Sportkör fénykorában Dezső bácsi is a csapat mellé állt, de a templom részére is éveken keresztül ő ajánlotta fel a karácsonyfákat. Nagy Dezső 73 éves volt. (további info: nyugat.hu)

Náraiért Egyesület

A Náraiért Egyesület elmúlt negyed éve

Április 14-én tartottuk a 2015. évi rendes közgyűlésünket. Megterveztük programjainkat és költségvetésünket. Alapgondolatunk most is az volt a tervezésnél, hogy Nárai lakosságának nyújtson széles körű kulturális és szociális lehetőséget, minden életkorra kiterjedően.

- Nagyon jól teljesült ez a cél a május 1–3-ig lebonyolított lengyelországi kirándulásunkon. A 44 résztvevő között mindegyféle korosztály képviseltette magát. Az alsós gyermekektől a nyugdíjasokig utazott velünk kamasz, fiatal és kicsit idősebb felnőtt egyaránt. Krakko–Auschwitz–Wieliczka látnivalóit néztük meg. A társaság előtt le a kalappal! Bármikor utaznék velük újra, mert végig intelligensek, toleránsak és érdeklődőek voltak! Azt

hiszem, minden résztvevő egyetért velem abban, hogy a kirándulás sikeréhez nagyban hozzájárult Lóránth Csaba. Ő fordította angolról az idegenvezetők szavait Auschwitzban és a sóbányában is. Külön köszönet, hogy a szervezéskor is számíthattam angoltudására. Így interneten le tudtunk bonyolítani mindent.

- Terveink szerint részt vettünk a kihívás napi kerékpártúrán, május 20-án. Jákig bicikliztünk, igaz, hogy hazafelé nagyon elázunk. Ennek ellenére nagyon jó buli volt. Az egyesület ásványvíz-zel és Sport szelettel kedveskedett a résztvevőknek.

- Június 6-án tartottuk gyermeknap rendezvényünket. 14 órától 20 óráig kínáltunk programokat. Az óvodások ott tartották

Az Auschwitz haláltábor bejárata

A Náraiért Egyesület koszorújának elhelyezése

A csoport egy része

Auschwitzben

Fotók: Weinelt Gábor, Horváth Szabolcs, Németh Tamás

az évszázadot. Az iskolások a Mumus című színdarabbal szerepeltek. Volt csillámtetoválás, legózás, foci, labdajáték, vetélkedő. Lufi, kürtöskalács, hotdog, süti. Olcsóbb fagy a gyerekeknek gyermeknap alkalmából. Este pedig a Holle anyó színház előadásában a Csipike avagy a darázs-garázs című előadás. Nagyon meleg idő volt! Azonban aki szerette volna, jól érezhette magát.

Az egyesületünk tisztújítást végez a közeljövőben az alapszabálya szerint. Szeretném, ha olvasóink közül többen is kedvet éreznének a közösségi tevékenységhez. A Nárairért Egyesületet 2008-ban alakult. Szüksége lenne sok elkötelezett emberre, akik a szolidaritást, a lakóhely érdekeinek érvényesítését, a közösségi értékek megteremtését és megőrzését fontosnak tartják. Ezért tenni is hajlandók! Várunk új tagokat, akár elnökségi tagokat is.

Marton Melinda

Staféta újra

Újságunk korábban hosszú ideig futó, népszerű rovatát indítom el újra. Horváth Bianka Náraiban él. Ő keresett meg versével, amit Nárairól írt. Szeretném bemutatni Önöknek ezt a tehetséges kislányt! Kérdéseimre a következő válaszokat adta, mutasd be, kérlek a családot!

– Apukám, Horváth Tamás, anyukám Horváthné Bakó Mónika, és kisöcsém, Dávid, aki ötéves. 8 éve lakunk Náraiban, a Liliom utcában.

– Melyik iskolába jársz?

– Szombathelyen, a Bolyai János Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium 8. osztályos gimnáziumába járok. Most voltam 5. osztályos. Az iskola Szombathelyen erősnek számít, én mégis szeretek ide

járni, mert a tanárok jól tanítanak, jó a közösség, nagyon rendes az osztályfőnökünk, sokat kirándulunk. Az év végi bizonyítványom kitűnő lett.

– Mióta írsz verseket, miről írtál még?

– Harmadikos korom óta írok verseket, főleg a természetéről, állatokról.

– Milyen terveid vannak a jövőre?

– Továbbra is szeretnék jó tanuló lenni és nagykoromban tanár szeretnék lenni. De emellett később is fogok verseket, meséket írni.

– Van-e olyan Náriai gyerek, akit a következő interjúra ajánlanál?

– Werderits Hannát, akivel együtt járok röplabdázni.

Lejegyezte:

Marton Melinda

Wojta Donáth lehet a Náriai templom tervezője

Bár írás (ez idáig) nem említi, de feltételezhetően Wojta Donáth, a klasszicista Szombathely nagynevű építész (1793–1847) lehetett a náriai templom tervező-építész. Ugyanebben az évben – 1820-ban – épült szintén egy másik Szombathely környéki, a vasszécsenyi templom is, esetében ismert a tervező neve. Szem-

ügyre véve a két templomot, sok a hasonlóság mind külsőleg, mind belsőleg. Első ránézésre is szembetűnik, talán ugyanazt a tervet változtathatta át kissé a két templom esetében tervezőjük. Nem csak építészeti, de belsőleg is fedezhetünk fel egyezőséget: mindkét templomban a négy evangélista van megfestve a szentély boltozatán. Ráadásul a templomok titulussai is igen ritkák. A náriai Szent Tamás-apostolról nevezett, míg a vasszécsenyi Keresztelő Szent János tiszteletére szentelték. Wojta Donáth 27 éves volt ekkor.

(N. T.)

Horváth Bianka: Náriai

Ezer madár csiripel.
Cinke, fecske énekel.
Apró veréb ugrabugrál.
A macska már lesben is áll.

Messze, hol már kékes minden,
A jáki templom néz szelíden.
Mellette a sok kis viskó,
Mint óceán, egybefolyó.

Tőlük kicsit távolabb,
Őz nézi a házakat.
Búzaöld van alatta,
Melegíti földanya.

Itt élek én, jól és szépen,
Sok-sok állat közelében,
Szikrázó nap lágy öleiben,
Vég Náriai közepében.

A Sárgaliliom Énekkar Kazáron járt

Május 30-án Kazáron tartották a híres Laska és Tócsni fesztivált, amely a palócok legnagyobb szabadtéri nyári rendezvénye. Sokatmondó adat, a főzőversenyre 76 csapat nevezett, csapatonként legkevesebb tíz fővel. Főzni gáztűzhelyen és sparhelten lehet, nem bográcsban. Mind a 76-ot a lakosság adta kölcsön erre a napra. A főzőket és a szervezőket egybevéve, már reggel több mint ezer fő serénykedett a téren. Délelőttől egyre nőtt a dömping, jöttek az emberek a környező településekről 50 km körön belülről, de sokan jöttek Budapestről is. Az egész településen minden utcában tucatnyi polgárőr és rendőr irányítja a forgalmat. Az autók araszolnak az emberáradatban. Autóknak a parkolás 500 forint. 11 óráig az 1100 autós parkoló megtelt, újabb helyet kell kijelölni, hallom a polgármester és polgárőrség vezetőjének telefonbeszélgetéséből. Később már csak a település határában van lehetőség megállásra. Délutánra már 8000 főszerepelt a tömeg. Ennyi ember előtt sem jött zavarba énekarunk, hatalmas tapsot kaptak, akik Dunántúli képviselőként léptek fel a legnagyobb palócfesztiválon. Mindezt többször is bemondásra került a nap során, akárcsak településünk ismertetése.

Kazár, Salgótarjántól 6 km-re fekvő 1900 fős település, ahol a palócokon kívül mintegy 700 roma ember él. A 29 éves ambíciózus polgármester főállásban látja el hivatalát, földrajz és történelemtanári diplomával rendelkezik. A település kitűnik a környező falvak közül. Rendezett, virágos, a közintézmények mind felújítva. A rendről mintegy 70 közmunkás gondoskodik. Az ország legnagyobb Palócfesztiváljára egyetlen dunántúli település kapott meghívót, Nárái. Ez rangot ad településünknek, énekkarunknak. A plakáton láttuk magunkat: Díszvendég: Nárái község. Énekarunk a fesztiválon kétszer lépett fel, láthatóan a 8000 fős tömeg láttán sem jött zavarba. A színpadról tekintve az ezer személyes sátor elveszett a téren.

Már pénteken érkeztünk, a faluvezetők fogadtak bennünk és a finn díszvendégeket. De érkezett elszármazott református püspök is Kanadából családjával. Majd Lidi néni és az alpolgármester bemutatta a települést. Hat egykori palócháza megvásárolt a falu, ezeket teljesen felújították korhűen: új cserép, térkövezés, gázfűtés. Mindegyikben Magyarország legnagyobb kiállításai láthatóak a maguk nemében: vasalókiállítás, a másikban babamúzeum, gyufa és dohánymúzeum, bányásmúzeum, csipkemúzeum stb. működnek. A faluvezetők fontosnak tartják kultúrájuk, hagyományok megőrzését, ápolását. Amit lehet felkutatnak, hogy a következő generáció számára átadhassák. A felújított Magtárházban látható hazánk legnagyobb falvédő kiállítása. Itt közös vacsorával láttak vendégül bennünket. Ezután elfoglaltuk szállásunkat, a 40 millió forintból most felújított 200 éves plébánián, amelyből zárandokházat alakítottak ki. Előtte éjjel még az ágyakat szerelték. Pap erre is ritkán jár, vasárnap délután három órakor van a szentmise. A melegvizet itt is napkollektorokkal állítják elő, akár a nárái plébánián. Kívül szobor és márványtábla: e plébániát Szabó István tudóspap építtette, aki e falak között fordította magyarrá a Homéroszt. Másnap reggeli az ebédlőben, aztán kilenc órakor kezdtük a Vasi dödöllét készíteni. Több mint tíz kg lisztet

gyúrtunk el! A szakmai zsűrin kívül a látogatók is pontozhattak, egy ebédjegyet 350 forintért lehetett az információs pultnál vásárolni, aki nekünk leadta, annak adhattunk egy tányérral. A pultunknál a nézelődők között feltűnt a tömegben a celeb Győzike testvére is. Én ugyanakkor máshol voltam, de az énekkar tagjai rögtön felismerték. Ebéd: palócleves és még sok minden. Aztán dél körül és délután is felléptek mieink. Másodszor három hölgyünket sikerült beöltöztetni hagyományos palóc népviseletbe, Szládek János alpolgármester gyors segítségével, aki kerített egy öltöztető asszonyt. Pontosabban fogadott bennünk házában. Egyik hölgyünkre konkrétan az alpolgármester feleségének ruhája került. Megtutuk, egy ilyen ruha minimum hét kg, és több mint félmillió forintba kerül, mert tucatnyi a kiegészítő. Más a fejfedő ha lány, ha menyasszony, ha házas és még nincs gyermeke, ha gyermekei vannak, ha özvegy stb. Sőt, falvanként más és más motívumok alakultak ki. Aztán jött az eredményhirdetés, a különdíjat sikerült csapatunknak elhoznia! A színpadon egymást váltották a fellépők. Akik a környékről, a fővárosból és a környező országokból érkeztek.

Megtapasztaltuk, különös nép ez a palóc nép. Sok esetben ma is magázzák a fiatalok szüleiket, szüleik az ő szüleiket. Az alkalom jó volt arra is hogy a két polgármester kicserélje gondolatait, hiszen bár 350 km választ el bennünk, Kazár és Nárái között sok a hasonlóság. Mindkét településen felújított középületek, rendezett közterek találhatók. Pap egyik helyen sem lakik, ám a plébániáink ennek ellenére a legmodernebb módon felújítva. Összegyűjtjük tárgyi emlékeinket, kiállításokká szervezve. Őrizzük hagyományait, náluk palócfesztivál, nálunk szüreti felvonulás, helyi énekkarokkal. Mindkét település megpróbálta a pályázati lehetőségekből a lehető legtöbbet kiaknázni települése számára. Bár mi magyarok vagyunk, ők palócok, sok a közös gondolatunk. Kétszer is megköszöntük Nárái minden lakója nevében a meghívást, szíveslátást, hogy településünkre esett választásuk. Majd két éjszaka szállás után vasárnap hazafelé indultunk. Előtte még a helyi palóc néptáncgyűtest meghívtuk az idei szüreti felvonulásunkra, akik szívesen elfogadták invitálásunkat. Többen közülük a Nógrádi Állami Néptáncgyűttes táncosai. Ősszel tehát egy kisebb csapat palóc táncos látogat Náráiba, különös színfoltja lesz szüreti felvonulásunknak! De érkezik az alpolgármester és polgármester is családostul ide az ország nyugati csücskébe. Ők nem először fognak jönni, hiszen év elején már itt voltak településünkön. Jól megnézték melyik települést és énekkarat tisztelik meg és látják vendégül díszvendégként Palócföldön. Ránk esett a választás, ezúton is köszönjük! Bár a polgármester augusztusra várja első gyermekét, de megpróbálják megoldani. Úgyhogy ősszel mi látjuk vendégül a kazáriakat, hozzájuk el hozzánk a palóc virtust. Most nekünk kell megoldani a mintegy húsz fő elszállásolását, étkeztetését, akik ebben segíteni tudnak, szívesen vesszük, felejtethetetlen élményben lesz részünk.

Németh Tamás

És a nyolcezer fős tömeg egy része

Ásó Jánosné

Készül a Vasi dödölle

Resetár Zsolt a színpalok mögött Szolnoki Péterrel, a Bon-Bon énekesével is diskurált

Pfliegler Istvánné

Gyönyörű a táj. Előterben Szabó István tudós pap szobra, körben a Cserhát, Börzsöny, Mátra

Aztán a Bon-Bon együttes jött a színpadra a mieink után

Búcsúzás a plébániánál hazaút előtt. Balról második Szládek János alpolgármester, harmadik Gecse Ákos polgármester

A magtárból kialakított Magtárházban látható a legnagyobb falvédőkiállítás

A csipke tájházban

Az első fellépés

A gyufa és dohány tájházban

A Sárgaliliom Énekkar Palóc-népviselőiben a színpadon

Nárai hölgyek a Palóc-tájháznál, palóc népviselőiben

Lóránth Csaba első helyezést ért el terepfutáson

A márciusban rendezett kávési terepfutáson F41+ kategóriában, 16 km-es távon, a Nárai-ban élő Lóránth Csaba első helyezést ért el, így ő állhatott fel a dobogó legfelső fokára. Csaba elmondása alapján soha nem izgatta ez idáig a futáson elért helyezését, de ez most nagyon jó érzés volt számára.

Lóránth Csaba első helyezést ért el terepfutáson

Sport hírek – labdarúgás

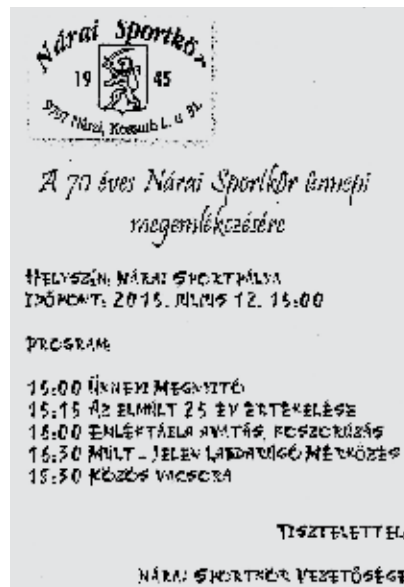

A bajnokság június 13.-án befejeződött, a csapatunk a hetedik helyen végzett 13 győzelemmel, 6 döntetlennel és 9 vereséggel. A megyei III. o. szombat-helyi csoport gólkirálya a Nárai Draskovics Dániel lett 32 lött góllal.

Az év eleji biztató kezdés után a bajnokság vége nem úgy sikerült, ahogy azt elvártuk. Az igazolások részben nem jöttek be, de a végére már el is fogyott a csapat sérülések, sárga lapok és egyéb okok miatt. Sajnos megint igazolásokkal kell kezdeni a 2015–2016-os szezont. Szeretnénk egy jól játszó, harcos csapatot kialakítani. Várjuk az új idényben is a szurkolóinkat. Állandó pálya-

belépők vásárolhatók az új idényre 5 ezer forintért a 2015–2016 bajnoki szezonra. Július 11-én Arany Oroszlán Kupa kispályás focitorna kerül megrendezésre. Majd másnap 12-én a 70 éves Nárai Sportkör megemlékezés lesz a sportpályán. Várunk mindenkit szeretettel! Tisztelettel:

Koltay István
sportkör elnök

Tisztelt Nárai Lakótársaim!

Ezúton hívom Önt és kedves családját, rokonait, barátait a XVI. Nárai Falunapra civil társszervezetünk (Náraiért Egyesület, Nárai Sportkör, Néró Teke Klub és az Aranypatak Vadásztársaság) nevében. A műsorokhoz jó szórakozást kívánunk!

Németh Tamás, polgármester

Július 11., szombat – Millenniumi park

- 8:00 Arany Oroszlán Labdarúgó Kupa – Sportpálya
- 13:00 Térzene, Főzőverseny előkészülete (Főzőversenyre nevezés a Tekézőben július 9-ig)
- 15:00 Óriáscsúszda, Körhinta
- 15:00 Új nemzedék együttes
- 16:00 Skót Rock Band együttes
- 16:00 Nárai a világháborúk árnyékában – frontvonalak és hátszág – Alkotóház, kiállítás
- 17:00 Légpuska lövészet, Néró Teke és Szabadidő Sportclub szervezésében (19 óráig)
- 17:00 Faluvacsora, Aranypatak Vadásztársaság segítségével
- 17:30 Polgármesteri köszöntő, Nárai gyermekek polgárrá fogadása
- 17:35 Dr. Hende Csaba országgyűlési képviselő, honvédelmi miniszter ünnepi köszöntője
- 17:45 Prohászka Fruzsina és Varga Márk társastánc bemutatója
- 18:00 Győri Nemzeti Színház művészei előadásában: A kismalac és a farkas meseelőadás

- 19:00 Nárai Rock and Roll tánccsoport
- 19:15 Nárai Örökzöld Nyugdíjasklub énekkara
- 19:45 Vasi Honvéd Bajtársi Egyesület Napsugár Kórusa
- 20:15 Sárgaliliom Énekkar
- 20:30 Dáridózzunk! – a szintetizátornál Németh József
- 21:30 Bunyós Pityu – szárvendégünk mulatós műsora
- 22:30 A dáridó folytatódik kettőig!

Július 12., vasárnap

- 8:00 Ünnepi Szentmise
- 9:00 Megemlékezünk a világháborúban elesett Nárai hősokról, Hősi emlékmű megkoszorúzása
- 9:15 Nárai a világháborúk árnyékában – frontvonalak és hátszág – Alkotóház, kiállítás
- 15:00 A 70 éves Nárai Sportkör ünnepi megemlékezése – Sportpálya
- 16:00 Emléktábla-avatás a sportpályán
- 16:30 „Múlt – Jelen” labdarúgó-mérkőzés
- 18:30 Közös vacsora

Sok szeretettel várjuk!